

Hermína Týrlová

Filmařka v období politických procesů

Hermína Týrlová při práci v ateliéru

Režisérka Hermína Týrlová (1900–1993) patří k celosvětově uznávaným osobnostem animovaného filmu. V roce 1927 začala pracovat na kreslených filmech a už o rok později se podílela na režii – stala se tak první českou režisérkou animovaných filmů. V období německé okupace natočila ve Zlíně průkopnický loutkový film *Ferda Mravenec*. Po druhé světové válce natočila desítky filmů, mnohé z nich získaly ocenění na významných filmových festivalech.

Tvorbě animovaných filmů se věnovala od roku 1927 do roku 1986, pracovala tedy v oboru po dobu celých šedesáti let, počínaje tzv. první republikou až po pozdní fázi tzv. normalizace. Ve své tvorbě využila několik animačních technik a širokou škálu materiálů, spolupracovala s různými výtvarníky, a co je obzvláště důležité, prosadila se jako umělkyně v několika velmi odlišných politických režimech.

Doporučené využití pracovního listu: výuka dějepisu, zejména témata kultury druhé poloviny 20. století, Východního bloku a jeho politického, hospodářského a sociálního vývoje nebo životních podmínek na obou stranách „železné opony“; práce ve skupinách.

I/ Hermína Týrlová tvořila převážně filmy pro děti, ale natáčela i reklamní snímky; po většinu života pracovala pro zestátněnou kinematografii ve Zlíně (pozdějším Gottwaldově), ale před druhou světovou válkou natáčela na zakázku pro soukromé firmy v Praze a během války pro německou produkční společnost.

Hermína Týrlová při natáčení filmu Uzel na kapesníku (1958).

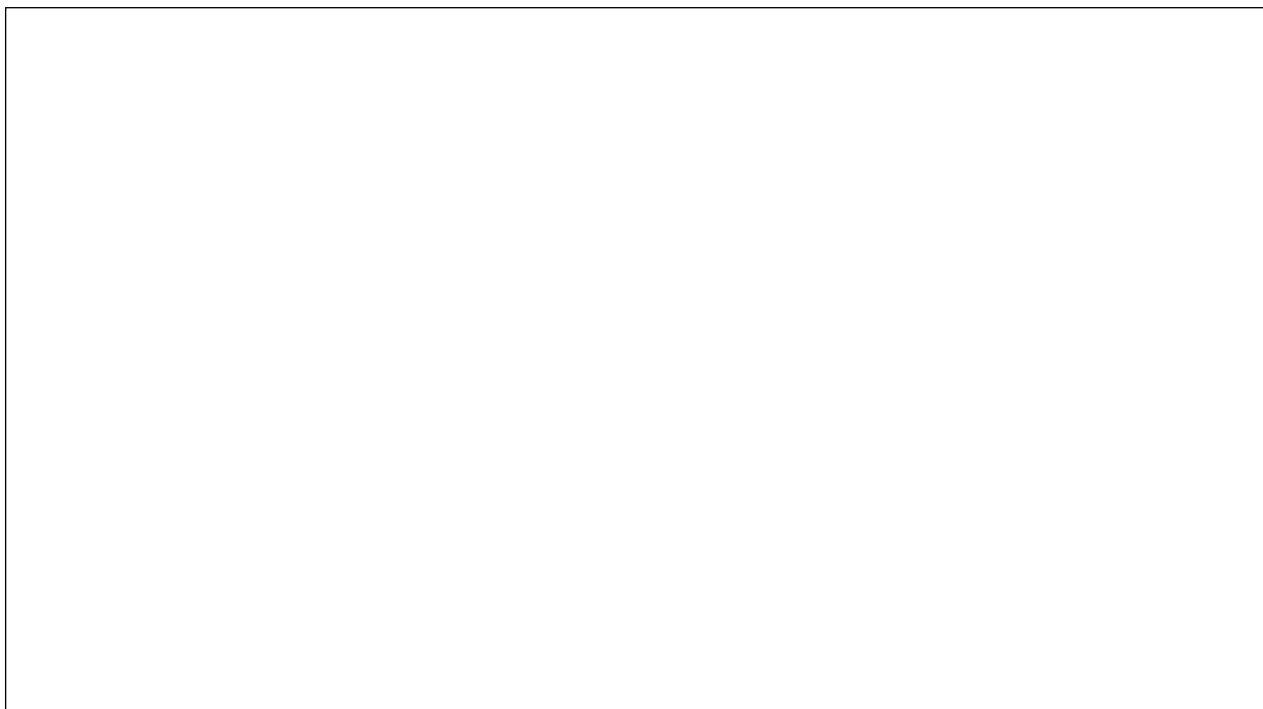
Úkol:

Webová aplikace *Zlínský film* nabízí velké množství informací o Hermíně Týrlové a její různorodé tvorbě. Tato izolovaná fakta ale ještě netvoří dějiny. Ty píší historici, kteří tato fakta vysvětlují a hledají mezi nimi souvislosti. Vyzkoušejte si tuto roli historika i vy a doplňte životopis Hermíny Týrlové.

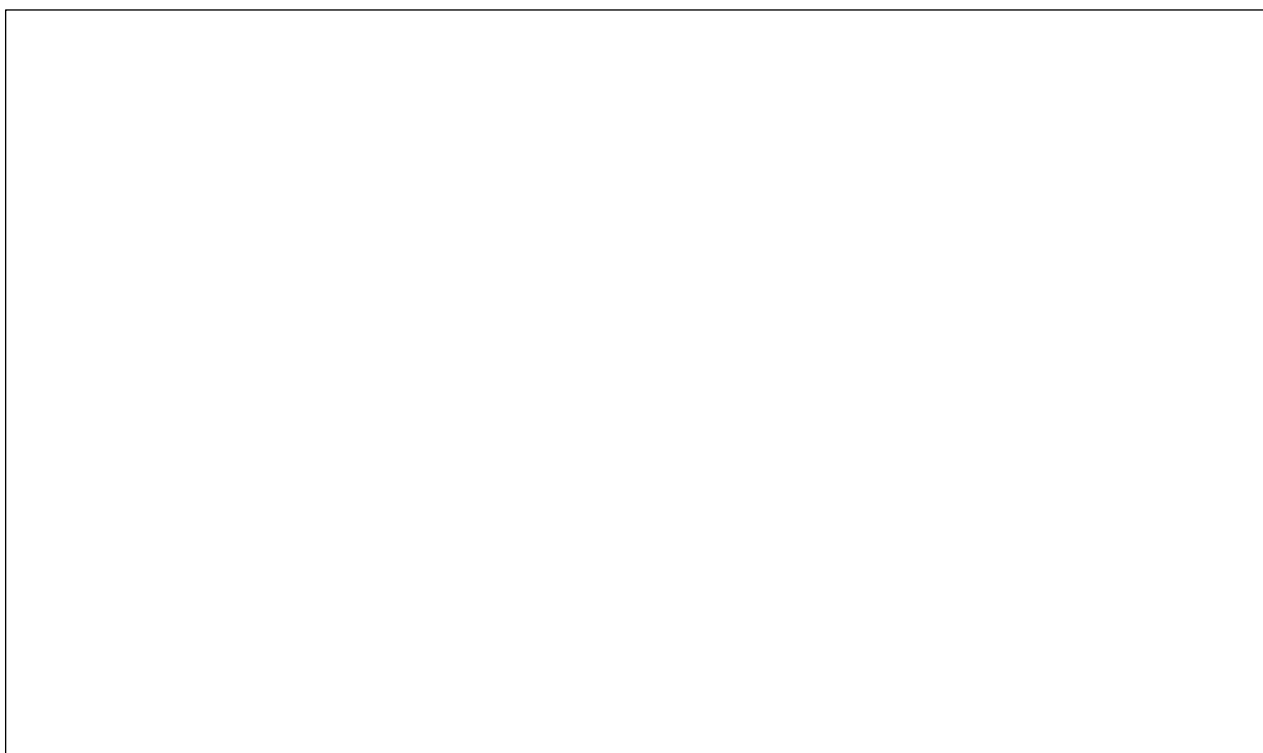
Najděte si v aplikaci životopis Hermíny Týrlové a vyhledejte informace o oceněních a vyznamenáních, která obdržela.

- **Která z těchto ocenění a vyznamenání byste v jejím životopisu uváděli a proč?**

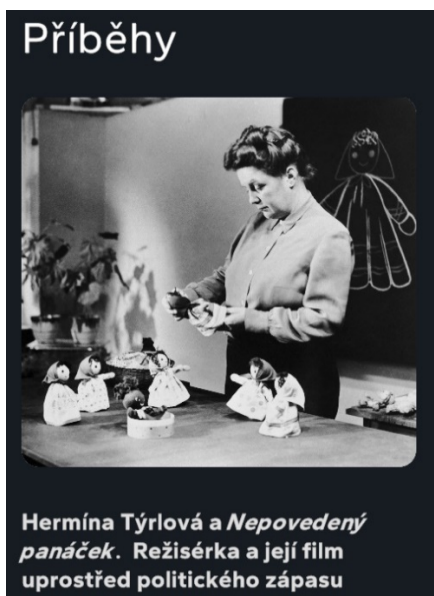
- **Pokuste se vysvětlit, kdo a proč tato ocenění Hermíně Týrlové udělil.**

- **Podívejte se na časovou osu „Velké dějiny“ a na časovou osu příběhu *Hermína Týrlová: Nepovedený panáček*: jak podle vás mohla udělená vyznamenání souviset s politickou situací v zemi?**

II/ Po převzetí moci Komunistickou stranou Československa v únoru 1948 probíhaly vykonstruované politické procesy, ve kterých byly odsouzeny desítky tisíc lidí a více než 100 osob bylo popraveno. K mnohaletým trestům vězení byli odsouzeni také někteří umělci, např. spisovatelé Jan Zahradníček a František Křelina nebo herečka Jiřina Štěpničková. Hermína Týrlová natočila v tomto období čtyři filmy, a za jeden z nich dokonce získala státní vyznamenání. To ale neznamená, že by na ni samotnou a na její tvorbu neměly tehdejší politické poměry žádný vliv.

Text o Hermíně Týrlové ve webové aplikaci Zlínský film

Úkol:

Přečtěte si první a třetí kapitolu z příběhu *Hermína Týrlová a Nepovedený panáček. Režisérka a její film uprostřed politického zápasu* a podívejte se také na popis souvisejících událostí zobrazených na časové ose.

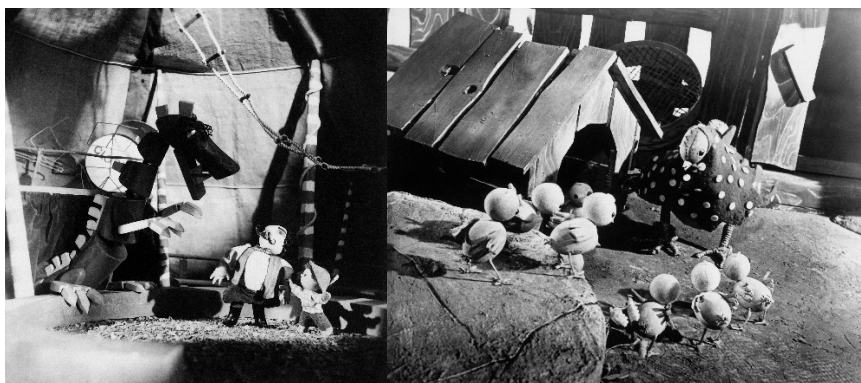
- **Jaká důležitá osobní a umělecká rozhodnutí musela Týrlová v tomto období dělat?**

- **Proč myslíte, že se rozhodla právě takto? Jaké měla jiné možnosti?**

- **Co by jí podle vás hrozilo, kdyby se rozhodla jinak?**

- **Jak byste se na jejím místě zachovali vy?**

III/ V letech 1951 až 1953 natočila Hermína Týrlová tři loutkové filmy: *Nepovedený panáček*, *Devět kuřátek* a *Pohádka o drakovi*. V aplikaci *Zlínský film* si tyto filmy najdete a v popisu filmů si přečtete, jak jejich obsah prezentoval tehdejší tisk. Přečtete si také následující úryvek z reportáže, která vyšla v roce 1952 v časopise *Vlasta*.

Pohádka o drakovi

Devět kuřátek

„Tak to je naše nová pohádka,“ ukáže soudružka Týrlová na scénu, „o devíti kuřátkách. Udělala jsem scénář podle povídky Josefa Kožíška a obsah je vyjádřen asi touto jedinou větou: jedinec není nic, kolektiv je všechno. Prostý příběh o lakomém, sobeckém a neposlušném kuřátku, které jednou samo ukradne makovici, určenou pro všechny, uteče s ní, spadne do jámy a dostane se z ní až s pomocí druhých kuřátek a nakonec se samozřejmě polepší.“

Ale film „O devíti kuřátkách“ není jediným překvapením. Na psacím stole soudružky Týrlové jsme našli nový tlustý scénář na pohádku Jiřího Marka „Zkrocení zlého draka“, v které je přetvářen zlý drak na dobrého draka a jeho síly využito k užitku celku.

Úkol:

- **Jaké hodnoty autoři těchto textů nacházeli ve filmech Hermíny Týrlové? Proč je autoři textů z 50. let 20. století zdůrazňovali?**

- **Podívejte se znovu na některý svůj oblíbený dětský film. Jaké hodnoty tento film podporuje? Jak se liší od těch, které jsou patrné ve filmech Hermíny Týrlové z 50. let?**